

Фикҳ дарслари (121-дарс). Ҳайзнинг ози уч кечаю уч кундуз

13:30 / 28.01.2021 4155

م أَيَّ أَثَلِ ثَضِي خَلِّ الْقَوِّ وَ سَايَا الْوَأَبَاءِ الْعَدْلِ عِلَابُ مَحْرُوفِ نِيْمَدَوْه
 وَرَثَتُ الْإِلْحِ وَالْوَأَمَوِي رَشَعَةً سَمَخَرَةَ طَالِقًا وَرَشَعَهُ رَثَتُ كَأَوِ. أَيْلَايَلِ وَ
 ضِيْحُ ضَايَبِ الْوَسْأَيِ فِ نَوْلِ نَمْتَارِ أَمَوِي وَتَدْمِي فِ لِّلْحَتْمِ الْوَأَطَالِ وَ

فَ وَأَطَالِ وَ دَجَسَمِ الْوَأُخْدَوِيهِ الْوَأُضُقِي وَ مَوْصِلِ الْوَأَلِّصِ الْوَأَنْمِي
 الْوَأُثْدُخْمِ الْوَأَلْحَبِ، أَسْفَنُ وَبُنُجْكَ أَرْقَاتِ الْوَأِرَايَلِ تَحْتِ أَمْعَاتِ مَسَاوِ
 هِي فِ أَمْرَدِ الْوَأُكَلِّبِ وَرُكُو فِ أَجْتَمِ الْوَأَلِّفِ أَلِّفِ صَمِ الْوَأُوهِ سَمِي
 سَافِنِ الْوَأُضِي خَلِّ رَثَتُ الْوَأَلِّفِ أَمْدَعِ طِقُونَ. نَمِ عَطُ وَحِ وَرُصَبِ الْوَأُورُوسِ
 لِّسُغْلِ عَسِي تَقُو وَضَمِ إِذَا الْوَأَلِّفِ قَالِ أَمْدَعِ طِقُونَ. نَمِ نُوْدِ لِّسُغْلِ الْوَأَلِّفِ
 عَمِي رَحْتِ الْوَأُ

Ҳайз бемор бўлмаган ва ҳайз ёшидан ўтмаган болиғ аёлнинг раҳми чиқарадиган қондир. Ҳайзнинг ози уч кечаю уч кундуз, кўпи ўн кун. Покликнинг ози ўн беш кун. Кўпининг чегараси йўқ. Ҳайз муддатида орада қон тўхташи ва аёлнинг оқ рангдан бошқа рангдаги нарса кўриши ҳам ҳайздир.

Ҳайз намоз ва рўзани ман қилади. Рўза қазо қилинади, намоз қазо қилинмайди. Ҳайз яна масжидга киришни, тавофни ва лозимнинг остидаги нарсдан ҳузурланишни ман қилади.

Жунуб ва нифосли шахс каби, ҳайзли шахс ҳам, кичик бетаҳоратга хилоф ўлароқ, қироат қилмайди. Уларнинг барчаси Мусҳафни ушламайди. Илло, ёпишмаган ғилоф ила ушлаш бундан мустасно. Кийимнинг енги билан ушлаш макруҳдир. Сураси бор дирҳамни ҳам ҳамёнсиз ушламайдилар.

Ҳайз ва нифоснинг кўпидан кейин қони тўхтаган аёлга ғуслдан олдин яқинлик қилиш ҳалолдир. Озидан кейин қони тўхтаганга эмас. Илло, қон тўхтаганидан кейин ғусл ва такбири таҳрима айтиш вақти ўтса, мустасно.

Ушбу бобда ҳар бир мусулмон шахс катта эҳтимом билан ўрганиши ва билиши лозим бўлган масалалар муолажа қилинади. Поклик учун ниҳоятда зарур бу масалаларни фақат аёллар билиши керак, деган тушунча нотўғридир. Балки эркаклар ҳам билишлари лозимдир.

Шундай экан, келинг, бу масалаларни ҳам бошқаларига ўхшаб бирма-бир шарҳ қилиб ўтайлик.

Ҳайз бемор бўлмаган ва ҳайз ёшидан ўтмаган болиғ аёлнинг раҳми чиқарадиган қондир.

«Ҳайз» луғатда «оқиш» маъносини билдиради.

Шариатда эса балоғатга етган аёл жинсининг раҳми ичидан туғишсиз ва беморликсиз муайян муддатда чиқадиган қон ҳайздир.

Бизнинг матнда келган таърифга бу таърифларни қўшсак, ҳайзнинг тўла таърифига эга бўламиз.

Демак, балоғатга етган, қариб, ҳайз кўришдан ноумид бўлмаган аёлнинг раҳми ичидан туғишсиз ва беморликсиз ўзи чиқадиган қон ҳайз бўлади.

Одатда ҳайзнинг ранги қорамтир, ўзи ҳароратли ва оғриқ ила келадиган бўлиб, ҳиди нохуш бўлади.

Ҳайзнинг ози уч кечаю уч кундуз, кўпи ўн кун.

«يَبْنِي الْجِلْدَاقُ نَعْمَ هَلْ لِي صَرَّةٌ امْ يَبْأَنْعُ نِيْطِقَ رَادِلْ اَوْ يَنْ اَرْبَطْلَ اَوْ ر
ةَ اَلْثَبِيْثِ اَوْ رُكْبَلِ اَوْ رَاغْلَلِ صُنِيْ حَلْ اَلْقَاْ مَلَسَوْهَ لَعْلَلِ اَلْص
ةَ اَحْتَسُمَ يَهَفَ دَا اَذِ اَفِ اَمِ اَيَّ اَوْ رَشَعُ هُرْثُ كْ اَوْ اَمِ اَيَّ ا

Имом Табароний ва Дора Қутний Абу Умома розияллоҳу анҳудан келтирган ривоятда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бикр қизнинг ва турмушга чиққан аёлнинг оз ҳайзи уч кундир, кўп ҳайзи ўн кундир. Ундан зиёда бўлса, истехозадир», деганлар.

Покликнинг ози ўн беш кун.

Бунга саҳобаи киромлар иттифоқ қилганлар.

عَوَّلَعُ هَلَلِ الصَّيْبِ النَّعِ، وَعَدَّحُ نَعِ، هَيْبُ نَعِ، دَمْحُمُ نَبْرُفَعَجِ وَوَرِ
نَبِ امْلَقَاوُ، رَشَعُ هَرْتُكَوَاوُ، ثَالِثُ صَيْحُ امْلَقَاوُ؛ اَلْاِقُوهُ نَأْمَلَسَوُ
اَمْوَي رَشَعَاوُ سَمَخِ نَبِ صَيْحُ امْلَقَاوُ

Жаъфар ибн Муҳаммад отасидан, у бобосидан қилган ривоятда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ҳайзнинг ози уч кундир, кўпи ўн кундир. Икки ҳайз орасининг энг ози ўн беш кундир», деганлар.

Кўпининг чегараси йўқ.

Бир ёки икки йил бўлиши, гоҳида умуман ҳайз кўрмаслиги ҳам мумкин.

Ҳайз муддатида орада қон тўхташи ва аёлнинг оқ рангдан бошқа рангдаги нарса кўриши ҳам ҳайздир.

Демак, ҳайз даврида маълум муддат қон келмай қолиши ҳам мумкин экан. Шунингдек, ҳайзнинг асл рангидан бошқа рангдаги суюқлик келиши ҳам мумкин. Бундай ҳолатлар ориз бўлганда ҳайзли аёл ҳайзим тугади, деган хаёлга бормаслиги лозим. Ҳайз тўхтаганда келадиган нарсанинг ранги оқ бўлади.

هُرْفُ صِلَا هَيْفُ فُسْرُ كَلَا هَيْفُ عَجْرُدَلَا بَ شَائِعَاوُ اَسْنَانِ شَعَبَاوُ
مَامَاتُ كَلَلِ دَبُ دِي رُتَا، اَصْ صَيْبُ امْلَقَاوُ نَبِ رَتَاوُ، نَبِ رَتَاوُ نَبِ رَتَاوُ؛ اَلْاِقُوهُ
كَلَلِ امْوَي رَاخُ امْلَقَاوُ هَاوُ، عَصْ صَيْحُ امْلَقَاوُ نَبِ رَتَاوُ

«Аёллар Оишага ичига пахта солинган тувакни юбордилар. Унда сарғиш рангли қон асари бор эди. У (Оиша):

«То оқ нарсани кўрмагунингизча шошилманглар», деди. У бу билан ҳайздан тамоман пок бўлишни ирода қилган эди».

Бухорий ва Молик ривоят қилишган.

Ҳайз кўрган аёлдан охирги вақтда оқ рангли суюқлик келгани ҳайзнинг тугагани аломати бўлади. Ана шунгача шошилиб, ҳайзим тугади деб, ғусл

қилмаслик ёки ҳайз ман қилган нарсаларни қилмай туриш керак.

«Кифоя» китобининг биринчи жузидан